

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Anna Kulczewska-Garcia

po rozpoznaniu 7 czerwca 2022 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne (...) K.

przeciwko (...) sp. z o.o. z siedzibą w P.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z 29 kwietnia 2021 r.

sygn. akt IX C 1119/20

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości ten sposób, że:

- 1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 40.153,71 zł (czterdzieści tysięcy sto pięćdziesiąt trzy złote siedemdziesiąt jeden groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 października 2018 r. do dnia zapłaty,**
- 2. w pozostałym zakresie powództwo oddala,**
- 3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 3.600 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu,**
- 4. nakazuje ściagnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu 2.036 zł nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu;**

II. w pozostałym zakresie oddala apelację;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 1.800 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;

IV. nakazuje ściagnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu 2.036 zł nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji.

Sędzia Anna Kulczewska-Garcia

UZASADNIENIE

Pozwem z 29 października 2019 roku skierowanym do Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto powód Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne (...)K., reprezentowany przez

profesjonalnego pełnomocnika, przeciwko pozwanej (...) Sp. z o.o. wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 40.701,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1.10.2018 r., a także zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż pozwany jest właścicielem linii elektroenergetycznych, które przebiegają nad nieruchomością Skarbu Państwa, pozostającą w zarządzie powoda. Strony zawarły w dniu 31 października 2014 r., 9 kwietnia 2015 r., 6 lipca 2015 r. i 19 lipca 2016 r. umowy o ustanowienie służebności przesyłu i rozliczenie za korzystanie z gruntu, których przedmiotem było ustanowienie na czas nieoznaczony, odpłatnie służebności przesyłu na rzecz pozwanej. Nadleśnictwu K. miało przy tym przysługiwać wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat przez nieponiesionych od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone przez służebność. Powód wystawił w spornym okresie fakturę na kwotę 40.701,12 zł netto, która została opłacona jedynie w części, tj. co do kwoty 841,70 zł. Powód wskazał, że za grunty zajęte pod infrastrukturę energetyczną od 2018 r. zadeklarował podatek od nieruchomości jak za grunty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i w takiej wysokości podatek został uregulowany. Sposób ustalenia wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu ustalony w umowach ustanawiających służebności był, w ocenie powoda, zgodny z zasadami określonymi w art. 39a ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. Strona powodowa wyjaśniła również, że przedmiot sporu dotyczy również rekompensaty za koszty odzyskiwania należności w transakcjach handlowych.

Postanowieniem z dnia 20 lutego 2020 roku Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w Poznaniu stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i sprawę przekazał do rozpoznania Sądowi Rejonowemu Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu.

W odpowiedzi na pozew z 8 czerwca 2020 roku pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P. oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania sądowego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł.

Pozwana wskazała, że wysokość wynagrodzenia z tytułu służebności przesyłu została obliczona przez powoda w oparciu o wysokość samodzielnie zadeklarowanych kwot podatku, którego stawki nie wynikały z przepisów prawa, ale z samodzielnej interpretacji strony powodowej. Podniosła również, że obowiązek zapłaty podatku zadeklarowanego przez powoda nie wynika z żadnej normy prawnej ani z umowy, a na pozwanym ciąży obowiązek zapłaty wynagrodzenia cywilnoprawnego, którego wysokość ustalona jest na podstawie uzgodnionych z nim prawidłowych stawek podatku. Przed zadeklarowaniem najwyższej stawki podatku w 2018 r., wbrew obowiązkowi kontraktowemu, powód nie uzgodnił tego działania z pozwanym, co nie jest zgodne z art. 354 k.c., wskutek czego nie może korzystać z ochrony prawa. Pozwana wskazała, iż podatki nakładane są w drodze ustawy, a ustawodawca nie dokonał w 2018 r. zmiany rodzaju podatków należnych za grunty leżące pod liniami energetycznymi. W 2018 r. nie zmieniła się również kwalifikacja gruntów, przez której przebiegają linie elektroenergetyczne. Powodowi należy się przy tym jedynie wynagrodzenie odpowiadające podatkowi należnemu, a nie dowolnie ustalonemu. Pozwana zwróciła również uwagę na to, że określenia właściwej stawki podatkowej może dokonać tylko organ podatkowy, a powód nim nie jest. Zgodnie zarazem z § 5 ust. 1 umowy o ustanowienie służebności wynagrodzenie należne powodowi miało być skalkulowane na podstawie równowartości podatku od nieruchomości lub podatku leśnego albo rolnego, w zależności od kategorii gruntów wynikających z ewidencji gruntów i budynków zadeklarowanych przez powoda w deklaracjach złożonych właściwemu organowi podatkowemu za dany rok podatkowy, przy czym w latach 2012 - 2017 strona powodowa deklarowała podatki od nieruchomości dla gruntów, na których prowadzona jest działalność rolna i leśna. Pozwana wyjaśniła także, iż 20 lipca 2018 r. została

uchwalona ustawa o zmianie ustawy o podatku rolnym, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o podatku leśnym, zgodnie z którą grunty pod liniami elektroenergetycznymi zostały opodatkowane według niższej stawki podatku. Pozwana wskazała również, że powód nie dochował umownego trybu uzgodnienia z pozwaną stawek podatku za 2018 r. i pominął możliwość weryfikacji złożonej deklaracji w postępowaniu podatkowym.

Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 2021 r., sygn. akt IX C 1119/20, Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu w pkt. 1 oddalił powództwo, a w pkt. 2 zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego były następujące ustalenia faktyczne:

(...) sp. z o.o. w P. jest właścicielem linii elektroenergetycznych, które przebiegają nad nieruchomościami gruntowymi będącymi własnością Skarbu Państwa i pozostającymi w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego (...)K..

Dnia 16 sierpnia 2012 r. Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne (...)w G., P., P., S., S., T., W. i Z. (Lasy Państwowe), zawarł z (...) sp. z o.o. w P. (przedsiębiorstwo przesyłowe) Ramową umowę o współpracy nr (...). Przedmiotem umowy było ustalenie zasad i warunków współdziałania pomiędzy stronami w zakresie prowadzenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe lub inny podmiot działający w jego imieniu eksploatacji, konserwacji, remontów i modernizacji linii oraz urządzeń elektroenergetycznych, stanowiących jego własność, a posadowionych na gruntach pozostających w zarządzie Lasów Państwowych na terenie nadzorowanym przez poszczególne Regionalne Dyrekcje, jak również prowadzenia uzgodnień dotyczących budowy na tych gruntach nowych linii i urządzeń elektroenergetycznych (§ 1).

Zgodnie z umową ramową, z tytułu umożliwienia dostępu do linii i urządzeń elektroenergetycznych przedsiębiorstwo przesyłowe zobowiązane było uiszczać opłatę roczną począwszy od 2012 r. i w latach następnych, która należna była właściwemu terytorialnie nadleśnictwom i miała zostać określona w umowach wykonawczych (§ 3). W umowie ramowej strony postanowiły zarazem, że płatne przez przedsiębiorstwo przesyłowe wynagrodzenie za 1 m² gruntu skalkulowane zostanie na podstawie równowartości podatku od nieruchomości lub podatku leśnego i rolnego, zależnej od kategorii gruntów wynikających z ewidencji gruntów i budynków, zadeklarowanych przez poszczególne nadleśnictwa właściwemu organowi podatkowemu za dany rok podatkowy (§ 5 ust. 1). Wysokość opodatkowania gruntów miała być każdorazowo określona na podstawie oświadczeń właściwych nadleśnictw, uzgodnionych z przedsiębiorstwem przesyłowym (§ 5 ust. 3). Wzór oświadczenia poszczególnych nadleśniczych o wysokościach deklarowanych w poszczególnych gminach kwotach podatku od nieruchomości, podatku leśnego oraz podatku rolnego, odpowiednich dla kategorii gruntów, stanowić miał załącznik nr 2 do umowy wykonawczej, który podlegać miał aktualizacji do 15 lutego każdego roku kalendarzowego. Przedsiębiorstwo przesyłowe miało prawo do bieżącej weryfikacji zgodności oświadczeń ze stanem faktycznym (§ 4 ust. 4). Strony zadeklarowały przy tym, że w granicach obowiązującego prawa będą podejmować działania zmierzające do klasyfikacji gruntów jako leśne, opodatkowane podatkiem leśnym (§ 5 ust. 4).

Stosownie do § 6 umowy ramowej właściwe nadleśnictwo miało wystawiać kwartalne faktury VAT tytułem wynagrodzenia. Faktury miały być wystawiane w terminie 7 dni od daty uzgodnienia z operatorem inwentaryzacji linii i urządzeń elektroenergetycznych oraz oświadczenia o deklarowanych stawkach podatkowych na dany rok. Pierwsza faktura miała być wystawiona za okres od 1 stycznia 2012 r. do ostatniego dnia kwartału, w którym zawarta zostanie umowa wykonawcza.

W § 5 ust. 5 umowy strony przewidziały również, że w przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda decyzję administracyjną, wykonalną lub natychmiast wykonalną, określającą przedsiębiorstwo przesyłowe jako zobowiązanego z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie gruntów objętych umową stron i w rezultacie tej decyzji zapłaci podatek, to roczne wynagrodzenie właściwych nadleśnictw zostanie skorygowane o kwotę podatku zapłaconego. Paragraf 5 ust. 6 umowy przewidywał, że w przypadku zaistnienia takiej sytuacji przedsiębiorstwo przesyłowe miało powiadomić dane nadleśnictwo o otrzymanej decyzji administracyjnej i uregulowaniu zobowiązania, a nadleśnictwo dokonać aktualizacji umowy i wystawić fakturę korygującą. W przypadku zaś kiedy właściwy organ podatkowy wydałby ostateczną decyzję administracyjną, od której zostałyby wniesione wszelkie przewidziane prawem zwyczajne środki odwoławcze i na podstawie tej decyzji nadleśnictwo zostałoby obciążane inną wartością niż kwota zadeklarowanego podatku dla pasów gruntów wyszczególnionych w załączniku 1 do umowy wykonawczej, to roczne wynagrodzenie nadleśnictw miało zostać skorygowane o wartość wynikającą z tej decyzji.

Paragraf 12 ust. 2 określał, że umowa ramowa została zawarta na czas określony niezbędny do ustanowienia służebności przesyłu dla wszystkich gruntów objętych umowami wykonawczymi. Umowa miała ulec rozwiązaniu z momentem ustanowienia ostatecznej służebności przesyłu.

Wykonując umowę ramową Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne (...)K. zawarł z (...) sp. z o.o. w P. w dniach 8.11.2021 r., 12.11.2012 r., umowy wykonawcze dla rejonów dystrybucji L., O., P., S. i W., które określały zasady i warunki współdziałania stron do czasu ustanowienia służebności przesyłu. W zakresie wynagrodzenia należnego nadleśnictwu powyższe umowy powtarzały postanowienia umowy ramowej z 16 sierpnia 2012 r. (§ 3 ust. 1, § 4 ust. 1 - 4, § 5 ust. 1 - 12 obu umów).

Strony dokonały następnie inwentaryzacji linii i urządzeń elektroenergetycznych (...) sp. z o.o. w P. eksploatowanych przez powyższe rejony dystrybucji, a zlokalizowanych na gruntach zarządzanych przez Nadleśnictwo K.. Zgodnie z inwentaryzacją urządzenia te zostały posadowione na gruntach stanowiących w przeważającej części lasy, a także grunty rolne, pastwiska i łąki.

Oświadczeniami z dnia 31.10.2014 r., 9.04.2014 r., 19.07.2016 r., 13.10.2017 r. oraz umowami z 9.04.2015 r., 6.07.2015 r. na wyżej wymienionych terenach Skarb Państwa ustanowił odpłatnie i na czas nieoznaczony służebności przesyłu na rzecz (...) sp. z o.o. w P., polegające na: znoszeniu istnienia posadowionych na nieruchomościach obciążonych linii i urządzeń elektroenergetycznych, a także prawie do korzystania z nieruchomości obciążonych w zakresie niezbędnym do dokonywania prac eksploatacyjnych, konserwacji, remontów, modernizacji, usuwania awarii oraz przebudowy i rozbudowy linii i urządzeń elektroenergetycznych, wycinki drzew bądź krzewów lub ich podkrzesywaniu w zakresie niezbędnym dla utrzymania linii i urządzeń elektroenergetycznych w należyтым stanie celem uniknięcia zagrożenia dla funkcjonowania tych linii i urządzeń, wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem przez pracowników przedsiębiorstwa przesyłowego, jej następców prawnych oraz przez wszystkie podmioty i osoby, którymi posługuje się ono w związku z prowadzoną działalnością.

Tytułem ustanowienia służebności przesyłu (...) sp. z o.o. zobowiązana była do zapłaty wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat poniesionych przez Nadleśnictwo K. od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem jej służebnością przesyłu. Strony umówiły się, że wynagrodzenie będzie płacone corocznie z dołu w okresach kwartalnych, na podstawie faktur VAT wystawianych przez Nadleśnictwo K.. Wysokość rocznego wynagrodzenia była ustalana na podstawie oświadczenia nadleśnictwa o wysokości zadeklarowanych w danym roku podatkowym podatkach i opłatach

od części nieruchomości, na których ustanowiona została służebność przesyłu. Oświadczenie to w formie wykazu w podziale na gminy, rodzaju podatku, obowiązujących stawek podatkowych oraz wartości podatku, miało być przesyłane przez nadleśnictwo do właściwych oddziałów (...) sp. z o.o. w P. w terminie do 15 lutego każdego roku kalendarzowego, a spółce przysługiwać miało prawo do bieżącej weryfikacji zgodności takiego oświadczenia ze stanem faktycznym (§ 4 ust. 1 - 5 umów).

W przypadku, gdyby właściwy organ podatkowy wydał decyzję administracyjną, wykonalną lub natychmiast wykonalną, określającą (...) sp. z o.o. w P. jako zobowiązanego z tytułu podatku od nieruchomości w zakresie gruntów, na których została ustanowiona służebność przesyłu i w rezultacie tej decyzji spółka zapłaciłaby ten podatek, to roczne wynagrodzenie nadleśnictwa skorygowane zostałoby o kwotę podatku zapłaconego przez przedsiębiorstwo przesyłowe. W razie wystąpienia takiej sytuacji (...) sp. z o.o. miała pisemnie powiadomić nadleśnictwo o otrzymanej decyzji administracyjnej i uregulowaniu zobowiązania podatkowego, następnie nadleśnictwo w terminie 14 dni miało dokonać aktualizacji oświadczenia i niezwłocznie wystawić fakturę korygującą VAT (§ 4 ust. 7 umów). W sytuacji, gdyby właściwy organ podatkowy wydał ostateczną decyzję administracyjną, od której wniesione zostałyby wszelkie przewidziane prawem zwyczajne środki odwoławcze, zmieniającą wysokość zapłaconego podatku w danym roku podatkowym od gruntów, na których zostały ustanowione służebności przesyłu, to (...) sp. z o.o. w P. zobowiązała się do wyrównania nadleśnictwu kwoty zapłaconego podatku za okres ustalony decyzją (§ 4 ust. 8 umów). Natomiast w przypadku, gdyby decyzja administracyjna stwierdziła nadpłatę podatku za rok podatkowy, wówczas nadleśnictwo zobowiązało się do zwrotu na rzecz przedsiębiorstwa przesyłowego wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej stwierdzonej nadpłacie w terminie 30 dni od dnia, w którym decyzja stwierdzająca nadpłatę stała się wykonalną lub objęta rygorem natychmiastowej wykonalności (§ 4 ust. 9 umów). W razie gdyby wydano ostateczną decyzję administracyjną i wyczerpano wszelkie środki odwoławcze, nadleśnictwo winno było przedstawić operatorowi w terminie 4 dni od daty doręczenia decyzji administracyjnej opinię o braku zasadności składania środków odwoławczych wraz z uzasadnieniem. W terminie kolejnych 4 dni operator miał przekazać nadleśnictwu swoje stanowisko, a jego brak miał być równoznaczny z brakiem zasadności składania odwołania (§ 4 ust. 10 umów).

W 2018 r. Nadleśnictwo K. złożyło organom podatkowym, tj. Burmistrzom Gminy C., Miasta i Gminy B., Gminy S., Miasta P., G., Gminy M., O., Ś. oraz Wójtom Gmin D., D., K., B., T., a także do Urzędu Miasta P. deklaracje dotyczące wysokości podatku za rok 2018, wskazując, że nieruchomości, na których posadowione zostały urządzenia i linie elektroenergetyczne, stanowiące własność (...) sp. z o.o. w P., zostały zajęte na potrzeby działalności gospodarczej, bez względu na ich sposób zakwalifikowania w ewidencji gruntów i budynków, uiszczając podatek od nieruchomości w zadeklarowanej wysokości.

Nadleśnictwo K. przesłało następnie do (...) sp. z o.o. w P. oświadczenia o wysokości zadeklarowanych podatków za rok 2018 r. dla gruntów położonych na terenie gmin: C., S., D., B., O., G., P., K., T., D., M., B., S., Ś., P., a także wystawiło fakturę VAT dla rejonu dystrybucji S., L., P., W., O. nr (...) z 27.08.2018 r. na kwotę 40.995,41 zł, płatną w terminie do 30 września 2018 roku, z tytułu wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu.

Pozwana zakwestionowała stanowisko powoda wskazując, że od gruntów, na których zostały posadowione urządzenia przesyłowe powinien zostać zapłacony podatek leśny lub rolny. Pozwana podniosła naruszenie postanowień umownych wskazując na zmianę przez Nadleśnictwo kwalifikacji gruntów i ich opodatkowanie podatkiem od nieruchomości bez wydania ostatecznej decyzji przez organ podatkowy.

Na poczet ww. faktury (...) sp. z o.o. dokonała wpłaty w kwocie 841,70 zł.

(...) sp. z o.o. w P. wystąpiła o wystawienie faktur korygujących, zawierających prawidłową kwotę wynagrodzenia z tytułu korzystania przez nią z terenów pozostających w zarządzie nadleśnictwa, obliczoną przy zastosowaniu stawki podatkowej zależnej od zakwalifikowania gruntów w ewidencji gruntów i budynków. Nadleśnictwo K. nie wystawiło faktur korygujących. Nie skorygowało również deklaracji podatkowych złożonych przed 2018 r.

Do roku 2017 r. powód deklarował stawki podatku od nieruchomości dla gruntów leżących pod liniami energetycznymi w wysokości podatku dla gruntów, na których prowadzona jest działalność leśna i rolna. Klasyfikacja gruntów, na których posadowione zostały urządzenia i linie elektroenergetyczne (...) sp. z o.o. w P., a przebiegające przez tereny pozostające w zarządzenie Nadleśnictwa K. nie zmieniła się w 2018 r.

Pismami z 5.10.2018 r. oraz 23.10.2018 r. Nadleśnictwo K. wezwało (...) sp. z o.o. w P. do zapłaty brakującej kwoty wynikającej ze wskazanej wyżej faktury wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie i opłatami sankcyjnymi. Wezwania pozostały bezskuteczne, pozwana nie zaakceptowała wysokości ustalonego przez powoda wynagrodzenia.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie na podstawie twierdzeń o faktach przyznanych i niezaprzeczonych skutecznie (art. 229, 230 k.p.c.), a także zgromadzonych w aktach sprawy dowodów z dokumentów.

Zgodnie z treścią art. 244 § 1 k.p.c., za dokumenty urzędowe należy traktować takie, które sporządzone są w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania i stanowią one dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Zgromadzone w aktach sprawy dowody z dokumentów prywatnych Sąd ocenił przez pryzmat normy prawnej zawartej w treści art. 245 k.p.c w tym zakresie uznał je za wiarygodne źródło ustaleń faktycznych w sprawie. Zarówno dokumenty prywatne, tak, co do formy, jak i treści, nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a i Sąd nie znalazł podstaw, aby poddawać je weryfikacji z urzędu.

Sąd Rejonowy pominął dowód z zeznań świadka W. O. i M. R. na podstawie art. 2352 § 1 pkt 2 k.p.c., albowiem okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy zostały wyjaśnione pozostałym zgromadzonym materiałem dowodowym, a z oświadczeń samych stron wynikało, iż stan faktyczny sprawy jest między nimi niesporny.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo w ocenie Sądu Rejonowego nie zasługiwało na uwzględnienie.

Powód żądał zapłaty brakującego wynagrodzenia za obciążenie nieruchomości pozostających w jego zarządzie służebnością przesyłu na rzecz pozwanej, należnego za 2018 r. i ujętego w fakturze VAT nr (...) z 27.08.2018 r., a także rekompensaty za koszty odzyskiwania należności w transakcjach handlowych przysługującej w związku z brakiem zapłaty ww. faktury.

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawało, że strony łączyły umowy o ustanowienie służebności przesyłu dotyczące obszarów leżących w zarządzie Nadleśnictwa K.. Sporna nie była również treść tych umów, ani to, że zostały one poprzedzone ramową umową o współpracy nr (...) z 16 sierpnia 2012 r. oraz umowami wykonawczymi. Bezsporne pozostawało również to jakie grunty, tj. ich lokalizacja, klasyfikacja i powierzchnia, były objęte umowami ustanowienia służebności przesyłu oraz to, że pozwanego obciąża obowiązek zapłaty powodowi wynagrodzenia za korzystanie z tych nieruchomości. Poza sporem był także fakt, iż w latach poprzedzających rok 2018 powód deklarował i opłacał od przedmiotowych gruntów podatek rolny lub leśny, zgodnie z ich klasyfikacją w ewidencji gruntów i budynków.

Pozwana nie kwestionowała przy tym okoliczności dokonania przez powoda zapłaty na rzecz organów podatkowych w 2018 podatku w wysokości przez niego wskazanej.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do tego, czy po stronie pozwanej, wobec działania strony powodowej, istnieje zobowiązanie do zapłacenia powodowi żądanych przez niego kwot. Powód wskazywał przy tym, że treść umów o ustanowienie służebności przesyłu nie nakłada na niego obowiązku deklarowania podatku leśnego lub rolnego dla gruntów, przez które przebiegają urządzenia pozwanego. Powód swoje stanowisko popierał również zmianą linii orzeczniczej sądów administracyjnych w tym zakresie, która w spornym okresie skłaniała się do kwalifikacji gruntów leśnych i rolnych pod liniami elektroenergetycznymi jako związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Pozwana wskazała zaś, że intencją stron przy zawieraniu umowy ramowej, umów wykonawczych i umów o ustanowienie służebności przesyłu było opodatkowanie nieruchomości znajdujących się pod urządzeniami i liniami energetycznymi podatkiem leśnym lub rolnym, w zależności od klasyfikacji gruntów, a także kontrolowanie przez pozwaną sposobu obliczania tego podatku przez powoda. Pozwana podkreślała również, że zmiana linii orzeczniczej sądów administracyjnych nie może stanowić podstawy zmiany stosunku zobowiązaniowego między stronami poprzez jednostronne oświadczenie powoda w tym zakresie.

Na gruncie niniejszego postępowania zadaniem sądu nie mogło być określenie, czy i w jaki sposób powinny być opodatkowane grunty Skarbu Państwa, przez które przebiegają urządzenia przesyłowe pozwanego, bowiem kwestia wymiaru podatku nie należy do kategorii spraw cywilnych, a zatem wykracza poza kognicję tut. Sądu. Kwestie wymiaru podatku i podstaw jego wymiaru oraz prawidłowość złożonych deklaracji podatkowych należą do organów podatkowych i sądów administracyjnych. Wobec powyższego istotne było zbadanie stosunku zobowiązaniowego w postaci umów łączących strony, w tym określenie ich obowiązków wynikających z zawartych umów oraz ocena zachowania się stron przez pryzmat art. 354 k.c., zgodnie z którym dłużnik powinien wykonać zobowiązanie zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno - gospodarczemu oraz zasadom współzycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje, także w sposób odpowiadający tym zwyczajom. W taki sam sposób powinien współdziałać przy wykonaniu zobowiązania wierzyciel.

W pierwszej kolejności należało zatem przeanalizować umowy o ustanowienie służebności przesyłu, bowiem to one były źródłem zobowiązania pozwanego wobec powoda, pamiętając, iż zgodnie z § 1 ust. 3 umowy ramowej oraz w § 1 ust. 3 umów wykonawczych, umowy te określały zasady i warunki współdziałania między stronami do czasu ustanowienia służebności przesyłu. Brak było zatem podstaw do przyjmowania, że postanowienia umowy ramowej i umów wykonawczych, dotyczące określenia wysokości wynagrodzenia za korzystanie z gruntów pod urządzeniami i liniami elektroenergetycznymi, miały obowiązywać po ustanowieniu służebności przesyłu odnośnie konkretnych gruntów danego nadleśnictwa, aż do czasu, gdy zostaną ustanowione służebności dotyczące wszystkich gruntów objętych umową ramową. Prowadziłoby to bowiem do wniosku, że wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości w zakresie służebności zostało między stronami uregulowane w trzech umowach, z których każda cały czas obowiązuje. W umowach wykonawczych zastrzeżono zarazem, iż ulegną one rozwiązaniu z momentem ustanowienia ostatniej służebności przesyłu dla gruntów objętych tymi umowami (§ 12 ust. 3 umów wykonawczych). Nie budziło przy tym wątpliwości, iż dla wszystkich gruntów pozostających w zarządzie Nadleśnictwa K. służebności na rzecz pozwanego zostały ustanowione.

Należało jednak mieć na uwadze, że umowy łączące strony przed zawarciem umów o ustanowienie służebności przesyłu oraz obowiązująca między nimi praktyka ma znaczenie dla oceny woli stron umów o ustanowienie służebności przesyłu i interpretacji postanowień zawartych w tych umowach. W latach poprzedzających 2018 r. powód deklarował od nich podatek zgodnie z klasyfikacją tych gruntów, czyli jako podatek leśny lub rolny, co nie było kwestionowane przez którąkolwiek ze stron. Zostało to zagwarantowane w § 5 ust. 1 umowy ramowej, zgodnie z którym powód zobowiązał się do składania deklaracji podatkowych stosownie do kategorii gruntów wynikających z ewidencji gruntów i budynków. Co więcej, w § 5 ust. 4 umowy ramowej i umów wykonawczych strony zadeklarowały, w granicach obowiązującego prawa, podejmowanie działań zmierzających do kwalifikacji gruntów jako leśnych, opodatkowanych podatkiem leśnym. Praktyka ta była kontynuowana również po zawarciu umów z 2014 r. o ustanowienie służebności przesyłu, co ma istotne znaczenie z punktu widzenia wykładni zawartych w nich oświadczeń woli na podstawie art.

65 k.c. i musiało prowadzić do wniosku, że odstąpienie od tego zwyczaju w roku 2018, przy jednoczesnym pominięciu procedury opisanej w § 5 ust. 5 – 10 umów, należało traktować jako naruszenie tychże umów.

W tym miejscu należy również zwrócić uwagę, iż w 2018 r. po stronie powoda nie istniał prawny obowiązek składania deklaracji odnośnie opodatkowania gruntów pod liniami energetycznymi podatkiem od nieruchomości, zamiast podatkiem rolnym lub leśnym. W 2018 r. nie uległy zmianie przepisy prawa podatkowego ani klasyfikacja przedmiotowych gruntów. W dacie zawierania przez strony umów o ustanowieniu służebności przesyłu w ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 849) art. 2 ust. 2 stanowił, że opodatkowaniu podatkiem od nieruchomości nie podlegają użytki rolne, grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych oraz lasy, z wyjątkiem zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej. Mimo takiego brzmienia przepisu praktyka stron polegała na składaniu deklaracji podatkowych w oparciu o klasyfikację gruntów, opierając się na założeniu, że działalność pozwanego jest związana z urządzeniami przesyłowymi, służącymi mu do prowadzenia działalności gospodarczej, a nie z gruntami, przez które one przebiegają, co przed 2018 r. nie było podważane przez organy podatkowe. Mając również na uwadze to, że w umowach o ustanowienie służebności przesyłu oraz we wcześniejszej umowie ramowej i umowach wykonawczych strony przewidywały procedury odwoławcze od decyzji organów podatkowych, nie można było przyjąć, że stronom był obojętny rodzaj i wymiar podatku. W treści umów strony zastrzegły bowiem mechanizmy chroniące interesy powoda w przypadku zakwestionowania przez organ podatkowy złożonej przez niego deklaracji podatkowej. W ewentualnym postępowaniu podatkowym stroną miał być bowiem wprawdzie tylko powód jako podatnik i płatnik podatków, który zobowiązał się wobec pozwanego do wyczerpania procedury odwoławczej, tym niemniej przysługiwała mu możliwość obciążenia pozwanego kosztami tej procedury oraz wyższym niż zadeklarowane wynagrodzeniem, wynikającym z decyzji organu podatkowego.

Nie ma zatem racji powód wskazując, że wszczynanie procedury podatkowej wobec pojawienia się nowej linii orzeczniczej i praktyki organów podatkowych było niecelowe, a powód był uprawniony do podjęcia samodzielnie, bez konsultacji z pozwanym, decyzji o złożeniu deklaracji podatkowej dotyczącej gruntów pod urządzeniami i liniami elektroenergetycznymi według innych stawek niż w latach poprzednich. Nie można przy tym było mówić o ukształtowaniu się jednolitej praktyki sądów administracyjnych w tym zakresie, a zarazem nawet utrwalona praktyka sądów administracyjnych nie kreuje prawa podatkowego. Nie doszło również do wydania ostatecznej decyzji organu podatkowego, która przewidywałaby obowiązek zapłaty podatku jak za grunty, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. Na niejednoznaczność przepisów odnoszących się do opodatkowania przedmiotowych gruntów zwrócił uwagę ustawodawca, uchwalając w 2018 r. ustawę, która rozstrzygnęła wątpliwości.

Nie powinno zatem budzić wątpliwości, że powód przyjął na siebie zobowiązanie, którym było wyczerpanie procedury opisanej w § 4 ust. 7 - 10 umów o ustanowienie służebności przesyłu przed ewentualnym obciążeniem pozwanego wyższym wynagrodzeniem niż wynikające z wysokości podatku leśnego lub rolnego. W przypadku natomiast uznania, że doszło do zmiany kwalifikacji gruntów pod liniami energetycznymi, powód winien dążyć do zmiany zapisów umów o ustanowienie służebności przesyłu łączących strony. W razie sprzeciwu pozwanej, powód miałby również możliwość wystąpienia do sądu powszechnego o odpowiednie ukształtowanie umów ze względu na zmianę stosunków. Ponieważ tego nie uczynił i nie doprowadził do zmiany postanowień umownych, złożone w 2018 r. deklaracje podatkowe naruszyły umowy, jakie łączyły go z przedsiębiorstwem przesyłowym, pozbawiając je wynikającego z umowy prawa do decydowania o ewentualnym zaskarżeniu decyzji organu podatkowego. W konsekwencji powód nie był uprawniony do obciążenia pozwanej w 2018 r. wyższym wynagrodzeniem, aniżeli w latach wcześniejszych. Nawet jeśli więc w 2018 r. powód winien był zapłacić na rzecz organu podatkowego podatek od nieruchomości, to wobec treści umów o ustanowienie służebności winien był zadeklarować podatek leśny (lub rolny) i zainicjować procedurę odwoławczą w razie odmiennego stanowiska organu podatkowego w tym zakresie. Pominięcie tej procedury spowodowało, że powód nie uzyskał ostatecznej decyzji administracyjnej określającej wyższy wymiar podatku dla gruntów obciążonych służebnościami przesyłu, co czyni jego żądanie co najmniej przedwczesnym. Podkreślić trzeba, że powód nie po to godził się w interesie pozwanej na uczestniczenie w procedurach odwoławczych dotyczących decyzji w kwestii wymiaru podatku, aby móc jednostronnie odrzucić to zobowiązanie, bez narażenia się na zarzut z art. 354 § 2 k.c. - nakładający na wierzyciela obowiązek współpracy z dłużnikiem. Na obu stronach stosunku zobowiązaniowego spoczywa ciężar

wykonania zobowiązania zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadający jego celowi społeczno - gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje, także w sposób odpowiadający tym zwyczajom. Powód nie mógł zatem bez naruszenia celu społeczno - gospodarczego umowy i zwyczaju samodzielnie deklarować podatku wyższego.

W ocenie Sądu Rejonowego, takie zachowanie powoda, polegające na dobrowolnym zadeklarowaniu podatku innego niż strony ustaliły w umowach o ustanowienie służebności przesyłu, naruszyło zasady lojalności kontraktowej, skoro deklarując wyższe kwoty podatku w 2018 r. powód pozbawił pozwanego możliwości weryfikacji wysokości zapłaconego podatku. Nie zostało przy tym wykazane, w ocenie sądu, że w okolicznościach niniejszej sprawy wnoszenie środków odwoławczych byłoby nieuzasadnione. Nie bez znaczenia jest przy tym okoliczność, że to pozwany ponosił ostatecznie wydatki związane z podatkami od gruntów pod liniami i urządzeniami elektroenergetycznymi, stąd obowiązek informowania go o decyzjach podatkowych oraz przebiegu procedury odwoławczej należało uznać za zastrzeżony na jego rzecz, skoro sam nie mógł ich inicjować, ani uczestniczyć w postępowaniu podatkowym.

Jako niezasadne należało zarazem uznać stanowisko powoda dotyczące jego ewentualnej odpowiedzialności karnoskarbowej za złożenie nieprawidłowych deklaracji karnoskarbowych w 2018 r., bowiem zgodnie z art. 54 k.k.s. odpowiedzialności karnoskarbowej podlega podatnik, który uchylając się od opodatkowania, nie ujawnia właściwemu organowi przedmiotu lub podstawy opodatkowania lub nie składa deklaracji, przez co naraża podatek na uszczuplenie. W stanie faktycznym niniejszej sprawy nie może być mowy o ewentualnym wypełnieniu znamion tego czynu zabronionego na skutek złożenia deklaracji za rok 2018 w taki sposób jak to miało miejsce w latach wcześniejszych, bowiem powód nie uchyliłby się w ten sposób od opodatkowania, złożyłby deklarację i ujawnił te same przedmioty i podstawy opodatkowania. Podobnie nie można mówić o uporczywości braku wpłacania w terminie podatku w rozumieniu art. 57 k.k.s., albowiem sytuacja taka nie może dotyczyć podatku należnego za jeden rok podatkowy.

Sąd Rejonowy miał również na uwadze, że w spornym okresie brak było jednolitego stanowiska orzecznictwa i interpretacji organów podatkowych w zakresie opodatkowania gruntów pod liniami i urządzeniami elektroenergetycznymi, co prowadziło do rozbieżności w stosowaniu tych przepisów. Niemniej jednak ustawodawca w drodze ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o podatku rolnym, ustawy o podatkach i opłatach lokalnych oraz ustawy o podatku leśnym (Dz. U. z 2018 poz. 1588) wprowadził do ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych przepis art. 1a ust. 2a pkt 4, zgodnie z którym do gruntów, budowli i budynków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej nie zalicza się gruntów:

a) przez które przebiegają urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 i 1104), wchodzące w skład przedsiębiorstwa przedsiębiorcy prowadzącego działalność telekomunikacyjną, działalność w zakresie przesyłania lub dystrybucji płynów, pary, gazów lub energii elektrycznej lub zajmującego się transportem wydobytego gazu ziemnego lub ropy naftowej,

b) zajętych na pasy technologiczne stanowiące grunt w otoczeniu urządzeń, o których mowa w lit. a, konieczny dla zapewnienia właściwej eksploatacji tych urządzeń,

c) zajętych na strefy bezpieczeństwa oraz strefy kontrolowane urządzeń, o których mowa w lit. a, służących do przesyłania lub dystrybucji ropy naftowej, paliw ciekłych lub paliw gazowych, lub transportu wydobytego gazu ziemnego lub ropy naftowej, które zostały określone w odrębnych przepisach

– chyba że grunty te są jednocześnie związane z prowadzeniem działalności gospodarczej innej niż działalność, o której mowa w lit. a.

Nowelizacja ta weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r., tym niemniej utwierdza ona przekonanie, że powód nie mógł w 2018 r. w odniesieniu do spornych nieruchomości zadeklarować wyższego podatku niż leśny lub rolny zgodnie z klasyfikacją gruntów podlegających opodatkowaniu i dotychczasową praktyką stron.

Sąd Rejonowy nie miał zatem podstaw do przyjęcia, że na gruncie łączących strony umów o ustanowienie służebności przesyłu, pozwana był zobowiązana do zapłaty na rzecz powoda kwot odpowiadających zadeklarowanej w roku 2018 daninie publicznoprawnej, skoro nie uległa wówczas zmianie klasyfikacja gruntów, nie zmieniły się przepisy prawa podatkowego, a decyzje organów podatkowych i sądów administracyjnych nie kreowały prawa w tym zakresie. Sąd miał również na uwadze, że powód naruszył postanowienia umów o ustanowienie służebności przesyłu, nie wyczerpując procedur odwoławczych i jednostronnie deklarując podatek w wyższym wymiarze niż w latach wcześniejszych, bez możliwości uruchomienia kontraktowych mechanizmów kontroli nad wymiarem podatku, który zgodnie z treścią umów zobowiązany był pokryć powód.

Wobec powyższego, w punkcie 1 wyroku powództwo należało zdaniem Sądu Rejonowego oddalić.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód, zaskarżając go w całości i zarzucając Sądowi Rejonowemu naruszenie :

1) prawa materialnego w postaci art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli, złożonych w: umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r., akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 09 kwietnia 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 09 kwietnia 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 06 lipca 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 19 lipca 2016 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 13 października 2017 r. akt notarialny repertorium A numer (...), polegającej na przyjęciu, z pominięciem brzmienia zapisów umowy, sensu zapisów umowy i celu, do którego zmierzały strony umowy, że:

a) wolą stron było opodatkowanie nieruchomości Skarbu Państwa podatkiem leśnym, względnie rolnym, zgodnie z ich oznaczeniem w ewidencji gruntów i budynków i panującymi w tym zakresie zwyczajami, podczas gdy łącząca strony umowa służebności przesyłu nie zawierała postanowień, zobowiązujących Nadleśnictwo do deklarowania podatków za grunty zajmowane przez przedsiębiorcę w stawce podatkowej jak za grunty leśne lub rolne, kwotę wynagrodzenia stanowić miała kwota w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat rzeczywiście poniesionych przez Nadleśnictwo, a strony nie określiły w umowie innych kryteriów obliczenia wynagrodzenia, np. według stawki procentowej jak za grunty leśne bądź rolne, brak podstaw do przyjęcia, że zaniechanie takiego zapisu w umowach służebności przesyłu było wynikiem przeoczenia, a wykładnia oświadczeń woli odwołująca się do rzekomego „zwyczaju” nie może prowadzić do uzupełnienia treści uprzednio złożonych oświadczeń woli,

b) wysokość podatku, a więc i wynagrodzenia mogła być wiążąco ustalona dopiero wskutek decyzji administracyjnych lub wyroków sądów administracyjnych,

c) właściwe współdziałanie stron w wykonaniu zawartych umów o ustanowienie służebności przesyłu wymagało od powoda zadeklarowania także za 2018 r. podatku leśnego, niezależnie od ukształtowanej linii orzeczniczej i wcześniejszych rozstrzygnięć organów podatkowych sądów administracyjnych,

d) między stronami istniała praktyka w zakresie ustalania i deklarowania podatków od nieruchomości znajdujących się pod liniami przesyłowymi,

e) uzasadnione jest przyznanie Nadleśnictwu wynagrodzenia z tytułu służebności przesyłu w wysokości odpowiadającej stawce podatkowej za grunty leśne i rolne, w sytuacji, gdy § 5 ust. 1 ww. umów wyraźnie przewidywał, że Nadleśnictwu przysługuje wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat poniesionych,

f) powód zobowiązał się względem pozwanego do wyczerpania procedury odwoławczej prowadzącej do uzyskania ostatecznej decyzji administracyjnej określającej wyższy wymiar podatku dla gruntów obciążonych służebnością przesyłu niż podatek leśny lub rolny, a jego niewypełnienie miało prowadzić do naruszenia umów o ustanowienie służebności przesyłu, podczas gdy w umowie ustanowienia służebności przesyłu strony zgodnie postanowiły, że

powód będzie deklarował i opłacał podatki od części nieruchomości, na których została ustanowiona służebność przesyłu, według rodzaju podatku i stawek wynikających z przepisów prawa podatkowego, a strony nie wprowadziły zobowiązania do deklarowania i uiszczania przez powoda podatku leśnego, rolnego, nie wprowadziły postanowień, według których dla ustalenia wysokości wynagrodzenia konieczne jest uzyskanie decyzji podatkowej, a następnie przeprowadzenie kontroli sądowno-administracyjnej takiej decyzji, ponieważ środki odwoławcze miałyby być składane tylko w sytuacji zakwestionowania przez organ podatkowy złożonej deklaracji i tylko od niezgodnych z prawem decyzji podatkowych,

g) powód nie był uprawniony do podjęcia samodzielnie, bez konsultacji z pozwanym, decyzji o złożeniu deklaracji podatkowej od przedmiotowych gruntów według stawek innych niż w latach poprzednich,

2) prawa materialnego w postaci art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli, złożonych w umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 17 listopada 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...) oraz umowy o ustanowienie służebności przesyłu z 21 listopada 2014 r., akt notarialny repertorium A numer (...) oraz sprostowania z dnia 24 listopada 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), polegającej na przyjęciu, że miało miejsce naruszenie tychże umów w związku z odstąpieniem przez powoda w 2018 r. od zwyczaju mającego wynikać z postanowień umów: Ramowej umowy o współpracy nr (...) z 16 sierpnia 2012 r. oraz Umowy wykonawczej nr (...), (...) z 8 listopada 2012 r., w szczególności § 5 ust. 1 umowy ramowej, zgodnie z którym powód zobowiązał się do składania deklaracji podatkowych stosownie do kategorii gruntów wynikających z ewidencji gruntów i budynków i przyjęcia przez Sąd, że między stronami istniał „zwyczaj” deklarowania podatków w takiej wysokości, mimo że zgodnie z § 12 ww. umów, zostały one zawarte na czas niezbędny do ustanowienia umowy służebności przesyłu i uległy rozwiązaniu w związku z ustanowieniem służebności przesyłu, a postanowienia umowy o ustanowieniu służebności przesyłu odbiegają w swojej treści co do określenia wynagrodzenia od treści umowy ramowej i wykonawczej, w szczególności w umowach służebności przesyłu brak jest zapisów, które nakazywałyby interpretować umowę o ustanowienie służebności przesyłu łącznie z postanowieniami uprzednio obowiązujących umów, a zatem decydujące znaczenie ma treść umowy ustanowienia służebności przesyłu, z której wynika, w jaki sposób strony tej umowy uregulowały prawa i obowiązki stron oraz wysokość wynagrodzenia,

3) prawa materialnego w postaci art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 354 § 2 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli, złożonych w umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r., akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 9 kwietnia 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 9 kwietnia 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 6 lipca 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 19 lipca 2016 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 13 października 2017 r. akt notarialny repertorium A numer (...), polegającej na przyjęciu, że powód przyjął na siebie zobowiązanie, którym było wyczerpanie procedury opisanej w § 4 ust. 6-10 umów o ustanowienie służebności przesyłu przed ewentualnym obciążeniem pozwanego wyższym wynagrodzeniem niż wynikające z wysokości podatku leśnego oraz że nie wypełnienie tego obowiązku stanowiło naruszenie art. 354 § 2 k.c. i przyjęciu, że powód jako wierzyciel nie współpracował z pozwanym, mimo że z przywołanych przez Sąd ww. postanowień umownych takie zobowiązanie nie wynika, a strony bardzo szczegółowo opisały w umowach o ustanowieniu służebności przesyłu procedurę po wydaniu przez właściwy organ ostatecznej decyzji podatkowej, gdyby decyzja w swej treści odbiegała in plus czy in minus od złożonego w deklaracji oświadczenia, nakładając na stronę powodową określone obowiązki w takiej sytuacji z negatywnymi rygorami w przypadku ich niedopełnienia. Brak natomiast analogicznych postanowień umownych, które regulowałyby obowiązki strony powodowej na etapie składania deklaracji podatkowej, a dopiero w przypadku wydania decyzji administracyjnej (co w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca), przewidziano stosowanie procedur określonych w przywołanych przez Sąd zapisach umowy,

4) prawa materialnego w postaci art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli, złożonych w umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...),

umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r., akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 9 kwietnia 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 9 kwietnia 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 6 lipca 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 19 lipca 2016 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 13 października 2017 r. akt notarialny repertorium A numer (...), polegającej na przyjęciu, że zamiarem stron było deklарowanie przez Nadleśnictwo podatku od gruntów zajmowanych przez powoda w stawce najniższej jak za grunty leśne i rolne, podczas gdy nie ma takiego zapisu w umowie ustanowienia służebności przesyłu i brak podstaw do przyjęcia, że zaniechanie takiego zapisu w umowach służebności przesyłu było wynikiem przeoczenia, a wykładnia oświadczeń woli nie może prowadzić do uzupełnienia treści uprzednio złożonych oświadczeń woli, a nadto wykładnia Sądu pozostaje w sprzeczności z wyraźnym brzmieniem innych zapisów umów, tj. z postanowieniami § 4 ust. 7 umów o ustanowienie służebności przesyłu, w których strony postanowiły, że w przypadku, gdy właściwy organ podatkowy wyda ostateczną decyzję administracyjną, stwierdzającą nadpłatę podatku, wówczas Nadleśnictwo G. [powinno być K.] jest zobowiązane do zwrotu na rzecz (...) Sp. z o.o. w P. zapłaconego wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej stwierdzonej nadpłacie, co oznacza, że strony dopuszczały możliwość zadeklarowania podatku wyższego niż podatek leśny (który jest najniższym podatkiem) dla gruntów zajętych na prowadzenie działalności gospodarczej, strona powodowa nie zobowiązywała się do podejmowania działań sprzecznych z prawem, za co należy uznać deklарowanie podatku w stawce niższej, a zgodny zamiar stron umowy nie może obejmować postanowień umowy sprzecznych z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa,

5) prawa materialnego tj. art. 65 § 2 k.c. w związku z § 3 II ust.1 umowy ustanowienia służebności z dnia 22 października 2014 r., (repertorium A numer (...)) w związku z art. 39a ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. z 2020 r. poz. 1463 ze zm.) poprzez ich błędne zastosowanie polegające na ocenie jakoby interpretacja umowy ustanowienia służebności przesyłu mogła prowadzić do ustalenia jej treści w sposób sprzeczny z treścią normatywną ustawy o lasach, tj. że należne jest wynagrodzenie w wysokości innej niż w kwocie podatków gruntowych poniesionych przez Lasy Państwowe, podczas gdy:

a) imperatywny charakter art. 39a ust. 2 ustawy o lasach przesądza, że wynagrodzenie z tytułu służebności przesyłu ustala się w wysokości podatków ponoszonych przez Lasy Państwowe, co oznacza, że podatek uiszczony (poniesiony) jest równoznaczny z wynagrodzeniem należnym z tytułu służebności bez możliwości ustalenia wynagrodzenia w innej wysokości,

b) w treści umowy służebności przesyłu wprost przewidziano tryb postępowania i rozliczeń w razie zapłacenia zbyt wysokiej kwoty tytułem podatku (nadpłaty podatku), a skoro Lasy Państwowe uiszczyły podatek, to pozwana winna zapłacić wynagrodzenie równe wysokości zapłaconego (poniesionego) podatku, zaś ewentualny zwrot wynagrodzenia w wysokości hipotetycznie nadpłaconego podatku nastąpiłby w następstwie stwierdzenia przez właściwy organ podatkowy nadpłaty w postępowaniu podatkowym,

6) prawa materialnego w postaci art. 353(1) k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz art. 305(1) k.c. w zw. z art. 39a ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1463 z późn. zm.) w umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 17 listopada 2014 akt notarialny repertorium A numer (...) oraz umowy o ustanowienie służebności przesyłu z 21 listopada 2014 r., akt notarialny repertorium A numer (...) oraz sprostowania z dnia 24 listopada 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że treść umowy służebności przesyłu w zakresie wynagrodzenia między przedsiębiorstwem przesyłowym a Lasami Państwowymi może być przez strony kształtowana w zasadzie w sposób dowolny, w oparciu o rzekomo istniejący „zwyczaj” sprzeczny ze stanowiskami organów podatkowych, chociaż zwrot legislacyjny użyty w art. 39a ust. 2 ustawy o lasach „ustala się w wysokości” wskazuje, że wynagrodzenie ma gwarantować podatnikowi środki na zapłatę danin i nie stwarza żadnych możliwości do niedozwolonego modyfikowania treści obowiązku podatkowego i podmiotu obarczonego obowiązkiem zapłaty podatku od nieruchomości,

7) prawa materialnego w postaci art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli, złożonych w umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 17 listopada 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...) oraz umowy o ustanowienie służebności przesyłu z 21 listopada 2014 r., akt notarialny repertorium A numer (...) oraz sprostowania z dnia 24 listopada 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), polegającej na przyjęciu, że złożone w 2018 r. deklaracje podatkowe naruszyły ww. umowy, pozbawiając pozwanego wynikającego z przedmiotowych umów prawa do decydowania o ewentualnym zaskarżeniu decyzji organu podatkowego, podczas gdy w umowach służebności przesyłu nie ma takiego zobowiązania obciążającego powoda, ani postanowień przyznających pozwanemu prawo do decydowania o zaskarżeniu decyzji organu podatkowego w sytuacji kiedy taka decyzja podatkowa nie została w ogóle przez organ wydana i brak podstaw do przyjęcia, że zaniechanie takiego zapisu w umowach służebności przesyłu było wynikiem przeoczenia,

8) prawa materialnego w postaci art. 354 § 2 k.c. w zw. z art. 354 § 1 k.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że między stronami istniała praktyka bądź „zwyczaj”, zobowiązujące powoda do deklarowania podatku leśnego, a nie od nieruchomości, podczas gdy rzekomy „zwyczaj” nie może być konstruowany w odniesieniu do określania wysokości wynagrodzenia z tytułu służebności przesyłu, która to wysokość była jednoznacznie ustalona w umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r., akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 9 kwietnia 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 9 kwietnia 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 6 lipca 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 19 lipca 2016 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 13 października 2017 r. akt notarialny repertorium A numer (...), w odniesieniu do rzeczywiście poniesionych przez Nadleśnictwo podatków i opłat, a to normy prawa podatkowego określają podmiot, przedmiot, podstawę opodatkowania, stawki podatkowe i nie ma w tym zakresie dowolności podmiotu zobowiązanego, a źródłem prawa podatkowego nie jest zwyczaj, a nadto przy wykonywaniu zobowiązań umownych mają znaczenie tylko takie zwyczaje, które zostały już ukształtowane w odniesieniu do pewnej kategorii stosunków obligacyjnych i są powszechnie znanym oraz aprobowanym sposobem postępowania, czego nie można przypisać deklarowaniu podatków w niewłaściwej stawce; nadto wykładnia oświadczeń woli nie może prowadzić do kreowania postanowień, które nie były objęte świadomością stron w chwili zawierania umowy i nie może prowadzić do stwierdzeń w sposób sprzeczny z jej treścią oraz przyjęcia, że istniał obowiązek współpracy wierzyciela z dłużnikiem polegający na postępowaniu niezgodnym z obowiązującymi przepisami prawa i składaniu przez powoda deklaracji z niższym podatkiem jak za grunty leśne w celu uzyskania decyzji administracyjnej określającej wyższy wymiar podatku dla gruntów obciążonych służebnościami przesyłu,

9) prawa materialnego w postaci art. 471 k.c. w zw. z art. 305(1) k.c. w zw. z art. 39a ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1463 z późn. zm.) w zw. z art. 6 k.c. w zw. z § 5 ust. 1 i 6 w umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 31 października 2014 r., akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 9 kwietnia 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 9 kwietnia 2014 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 6 lipca 2015 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 19 lipca 2016 r. akt notarialny repertorium A numer (...), umowie o ustanowienie służebności przesyłu z 13 października 2017 r. akt notarialny repertorium A numer (...), poprzez niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że zadeklarowanie w 2018 r. podatku od nieruchomości za grunty zajmowane przez pozwanego bez zmiany zapisów umów o ustanowienie służebności przesyłu naruszało przedmiotowe umowy i było nienależyтым wykonaniem umów służebności przesyłu, co powinno skutkować niezapłaceniem wynagrodzenia, chociaż strony nie ustaliły w umowach, na czym miałyby polegać nienależyte wykonanie umowy przez powoda, strony nie ustaliły, że nienależyтым wykonaniem umowy jest brak uzyskania przez powoda decyzji administracyjnej ustalającej należny podatek, strona pozwana nie wykazała w

niniejszej sprawie, że wskutek zapłacenia wynagrodzenia w wysokości żądanej przez powoda poniosła szkodę, gdyż nie wykazała, aby wynagrodzenie było należne w innej (niższej) wysokości, odpowiadającej wartości podatku leśnego.

10) naruszenie przepisów prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 245 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 227 k.p.c. art. 231 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie, dokonanie oceny tych dowodów wybiórczo, wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego oraz nieuwzględnienie treści oświadczeń złożonych w dokumentach prywatnych przez strony, co skutkowało tym, że Sąd Rejonowy błędnie uznał, że:

- między stronami istniała praktyka w zakresie ustalania i deklarowania podatków od nieruchomości znajdujących się pod liniami przesyłowymi,

- wolą stron było opodatkowanie nieruchomości Skarbu Państwa podatkiem leśnym, względnie podatkiem rolnym, zgodnie z ich oznaczeniem w ewidencji gruntów i budynków,

- powód zobowiązał się względem pozwanego do wyczerpania procedury odwoławczej,

- powód nie był uprawniony do podjęcia samodzielnie, bez konsultacji z pozwanym, decyzji o złożeniu deklaracji podatkowej od przedmiotowych gruntów według stawek innych niż w latach poprzednich,

a) art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez uznanie, że pozwany udowodnił okoliczności, na których opiera swoje stanowisko, co do zasadności zapłaty wynagrodzenia powodowi w wysokości odpowiadającej podatkowi z uwzględnieniem stawki podatku leśnego, podczas gdy pozwany nie wykazał, że wynagrodzenie w wysokości odpowiadającej podatkowi rzeczywiście zapłaconemu przez powoda jest nienależne ani też, że pozwany nienależycie wykonał zobowiązanie, co winno skutkować zaniechaniem zapłaty wynagrodzenia z tytułu służebności przesyłu na rzecz powoda w wysokości odpowiadającej rzeczywiście zapłaconym podatkom,

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 245 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie, niedokonanie wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, dokonanie dowolnej oceny dowodu, a tym samym wykroczenie poza swobodną ocenę dowodu w postaci wiążącej strony umowy ustanowienia służebności przesyłu poprzez dokonanie wykładni oświadczeń woli postanowień tej umowy w sposób prowadzący do postanowień, które nie były objęte świadomością stron w chwili zawierania umowy oraz prowadzący do stwierdzeń sprzecznych z jej treścią,

c) art. 98 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i obciążenie powoda obowiązkiem zwrotu kosztów procesu, podczas gdy powództwo powinno zostać uwzględnione w całości.

d) art. 2 § 1 k.p.c. w związku z art. 1 k.p.c. w związku z art. 74a w związku z art. 72 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej z dnia 29 sierpnia 1997 roku (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1325, dalej: ordynacja podatkowa) poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji drogi sądowej i dokonanie samodzielnej oceny jakoby:

- „po stronie powoda nie zaistniał w roku 2018 żaden prawny obowiązek składania deklaracji do opodatkowania gruntów pod liniami energetycznymi podatkiem od nieruchomości, zamiast podatkiem rolnym lub leśnym. W 2018 r. nie uległy zmianie przepisy prawa podatkowego ani klasyfikacja przedmiotowych gruntów.” (str. 12-13 uzasadnienia),

- „Nawet jeśli w 2018 r. powód winien był zapłacić na rzecz organu podatkowego podatek od nieruchomości, to wobec treści umów o ustanowienie służebności winien był zadeklarować podatek leśny (lub rolny) i zainicjować procedurę odwoławczą w razie odmiennego stanowiska organu podatkowego w tym zakresie.” (str. 14 uzasadnienia),

podczas gdy to do organu podatkowego należy stwierdzenie nadpłaconego lub nienależnie zapłaconego podatku – powyższe skutkowało nieuprawnionym przyjęciem, że powód nie był uprawniony do obciążenia pozwanego w 2018

r. wyższym wynagrodzeniem, aniżeli w latach wcześniejszych i tym samym ocena taka wpłynęła na rozstrzygnięcie sprawy,

e) prawa procesowego w postaci art. 228 § 2 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnej analizy materiału dowodowego oraz zaniechanie uwzględnienia wiedzy powszechnie znanej Sądowi z urzędu, a w konsekwencji pominięcie przy ocenie materiału dowodowego stanowiska sądów administracyjnych istniejącego w dniu wydania zaskarżonego orzeczenia wprost stanowiących, że Skarb Państwa Lasy Państwowe był zobowiązany do deklarowania i opłacania za grunty, na których ustanowiona była służebność przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego, podatku od nieruchomości,

f) prawa procesowego w postaci art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. polegające na przyjęciu, że pozwana wykazała, że powód miał obowiązek deklarowania stawki podatku od gruntów obciążonych służebnością przesyłu jako stawki podatku leśnego i to wbrew stanowisku orzecznictwa sądowo-administracyjnego, podczas gdy pozwana nie przedstawiła orzecznictwa administracyjnego, ani nie zaprezentowała dowodów, z których wywodziła takie stanowisko;

g) prawa procesowego w postaci art. 233 § 1 k.p.c. poprzez sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego uznanie, że pozwana nie miała obowiązku zapłacić powodowi wynagrodzenia za korzystanie z gruntów powoda obciążonych służebnością przesyłu w wysokości odpowiadającej prawidłowo zadeklarowanej i uiszczonej przez powoda kwocie podatków obliczonych według stawki podatku od nieruchomości i to w sytuacji, gdy zgodnie z wykładnią prawa dokonaną przez sądy administracyjne powód był zobowiązany do deklarowania i zapłacenia podatku od nieruchomości.

Wobec powyższych zarzutów apelujący wniósł o:

a) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu za pierwszą instancję według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego,

a ewentualnie o:

b) uchylene zaskarżonego wyroku w całości oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego,

c) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o jej oddalenie i o zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje :

Apelacja powoda jest w przeważającym zakresie zasadna.

Sąd Okręgowy podziela i na podstawie art. 382 k.p.c. uznaje za własne ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowody, dokonując jednak ich odmiennej oceny prawnej. Co do niej, Sąd Okręgowy podziela w całości rozważania przedstawione, w analogicznym stanie faktycznym, przez tutejszy Sąd w sprawie II Ca 896/21 (podobnie też sprawa XV Ca 1288/21 tutejszego Sądu).

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego i oddalenia powództwa była taka wykładnia umów o ustanowieniu służebności przesyłu, zgodnie z którą powód nie był uprawniony w roku 2018 do podjęcia samodzielnie, bez konsultacji z pozwanym, decyzji o złożeniu deklaracji podatkowej dotyczącej gruntów pod urządzeniami i liniami elektroenergetycznymi według innych stawek niż w latach poprzednich oraz, że także w 2018 roku winien

zadeklarować podatek leśny (lub rolny) od nieruchomości i zainicjować procedurę odwoławczą w razie odmiennego stanowiska organu podatkowego. Sąd Rejonowy uzasadniając swoje stanowisko odwołał się do umów o ustanowieniu służebności przesyłu, a w szczególności do §4 ust. 7-10 tych umów.

W tym zakresie zasadne okazały się postawione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego w postaci art.65§1 i 2 k.c. poprzez dokonanie błędnej wykładni oświadczeń woli złożonych w umowach o ustanowienie służebności przesyłu. Żaden z zapisów łączących strony umów o ustanowienie służebności przesyłu nie pozwala na przyjęcie, ażeby strony zawierając te umowy umówiły się co do tego, że powód w każdych okolicznościach (w tym niezależnie od brzmienia przepisów podatkowych) winien zadeklarować podatek leśny i zainicjować procedurę odwoławczą w razie odmiennego stanowiska organu podatkowego.

Pomijając już niedopuszczalność doprowadzenia przez tego rodzaju uzgodnienia do naruszenia przepisów prawa podatkowego o charakterze *ius cogens*, to takiej postulowanej przez Sąd Rejonowy interpretacji wzajemnych obowiązków stron przeczy treść regulujących to zagadnienie postanowień §4 ust. 1 umów o ustanowieniu służebności przesyłu.

Z treści powołanego wyżej zapisu umów wynika, że z tytułu wynagrodzenia pozwana spółka zobowiązała się do zapłaty powodowi wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat poniesionych przez Nadleśnictwo K. od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z jej obciążeniem służebnością przesyłu (§ 4 ust. 1 każdej z umów).

Regulacja ta jest zgodna z bezwzględnie obowiązującą normą prawną zawartą w art. 39a § 2 ustawy z 28 września 1991r. o lasach (tekst jednolity Dz. U. z 2020r., poz.1463), z której wynika, że wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej ustala się w wysokości odpowiadającej wartości podatków i opłat ponoszonych przez Lasy Państwowe od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem tą służebnością. Oznacza to, że swoboda w zastrzeżeniu wynagrodzenia za służebność przesyłu obciążającą nieruchomość będącą w zarządzie Lasów Państwowych jest ograniczona, jeżeli służebność ta jest ustanawiana na rzecz przedsiębiorstwa energetycznego zajmującego się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej. Wówczas wysokość wynagrodzenia musi odpowiadać wartości podatków i opłat ponoszonych przez Lasy Państwowe od części nieruchomości, z której korzystanie jest ograniczone w związku z obciążeniem tą służebnością (por. W. Radecki, Ustawa o lasach. Komentarz, LEX 2017, komentarz do art. 39a). Ustawodawcy chodziło zatem nie o wynagrodzenie w ścisłym tego słowa znaczeniu, a o zwrot poniesionych należności publicznoprawnych, w sytuacji gdy Lasy Państwowe z tych gruntów nie korzystają, gdyż są zajęte pod urządzenia przesyłowe (por. B. Rakoczy, Służebność przesyłu w ustawie o lasach, Rejent 2012 nr 7-8).

Analiza pozostałych zapisów umów o ustanowieniu służebności nie pozwala na przyjęcie, ażeby intencją stron było, że podstawę wyliczenia wynagrodzenia za służebność stanowią stawki podatku leśnego (lub rolnego), a w konsekwencji deklarowanie organom podatkowym, niezależnie od obiektywnego obowiązku, uiszczania od gruntów zajętych pod służebności podatku leśnego.

Strony umówiły się, że wysokość wynagrodzenia z tego tytułu ustalana będzie na podstawie oświadczenia Nadleśnictwa K. o wysokości zadeklarowanych w danym roku podatkowym podatkach i opłatach od części nieruchomości, na których ustanowiona została służebność przesyłu (§ 4 ust. 5 każdej z umów umowy) – bez wskazania rodzaju tych podatków.

Zdaniem Sądu Okręgowego przez „poniesione przez nadleśnictwo podatki i opłaty” (§4 ust. 1 umów o ustanowienie służebności przesyłu) należy rozumieć należności publicznoprawne, jakie właściciel nieruchomości obowiązany jest ponosić na podstawie przepisów prawa podatkowego (art.56 k.c.).

Za taką wykładnią przemawia także analiza dalszych zapisów umów o ustanowienie służebności przesyłu. Oświadczenie Nadleśnictwa K., o którym mowa § 4 ust. 5 każdej z umów o ustanowienie służebności przesyłu, w formie

wykazu miało zostać przesłane pozwanej do 15 lutego każdego roku kalendarzowego, a pozwana była uprawniana do bieżącej weryfikacji zgodności oświadczenia ze stanem faktycznym.

Z powołanego zapisu nie wynika uprawnienie pozwanej do bieżącej weryfikacji zgodności oświadczenia ze stanem prawnym, którym niewątpliwie jest zagadnienie prawne polegające na ustaleniu, czy od gruntu zajętego pod urzędzenia przesyłowe należy podatek od nieruchomości przeznaczonej do prowadzenia działalności gospodarczej, czy podatek od gruntu leśnego. Poza tym termin dokonania weryfikacji oświadczenie – 15 lutego każdego roku kalendarzowego wskazuje, że nie może chodzić o weryfikację rodzaju i stawki podatku, skoro deklaracja w przedmiocie podatku od nieruchomości składana jest do 31 stycznia danego roku kalendarzowego (art. 6 ust. 9 pkt. 1 ustawy z 12 stycznia 1991r. o podatkach i opłatach lokalnych). Niewątpliwie zatem strony w umowach przewidziały dla pozwanej uprawnienie do weryfikacji złożonych deklaracji tylko pod względem ich zgodności z faktycznym stanem nieruchomości zajętych pod linie przesyłowe.

Nie jest też trafna dokonana przez Sąd Rejonowy wykładnia §4 ust. 7-10 umów o ustanowieniu służebności przesyłu, z których to zapisów sąd ten wywodził obowiązek wszczęcia przez powoda procedury odwoławczej. Zapis § 4 ust. 10 każdej z umów o ustanowienie służebności przesyłu umożliwia pozwanej zajęcie stanowiska, co do zasadności wywiedzenia przez powoda ewentualnych środków odwoławczych na wypadek wydania przez organ podatkowy decyzji podważającej wartość podatku zadeklarowanego i uiszczanego przez powoda. Zapis ten nie obliguje jednak powoda do wdania się w spór z organem podatkowym na tle wydanej przez niego decyzji w wypadku przedstawienia przez pozwaną opinii kwestionującej jej prawidłowość, co wskazuje na jedynie doradczy jej charakter.

Trafny okazał się zarzut naruszenia prawa materialnego w postaci art. 354 § 2 k.c. w zw. z art. 354 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że między stronami istniała praktyka bądź „zwyczaj” (w związku z umowa ramową i umowami wykonawczymi), zobowiązujące powoda do deklarowania podatku leśnego a nie od nieruchomości, podczas gdy rzekomy „zwyczaj” nie może być konstruowany w odniesieniu do określania wysokości wynagrodzenia z tytułu służebności przesyłu, która to wysokość była jednoznacznie ustalona w umowach o ustanowienie służebności przesyłu.

Pozwany nie kwestionował faktu opłacenia przez powoda zobowiązań podatkowych w wysokości podanej w pozwie oraz prawidłowości ich naliczenia z punktu widzenia powierzchni gruntów zajmowanych pod linie przesyłowe objęte umowami o ustanowienie służebności przesyłu. Kwota z tego tytułu łącznie to 40.995,41 zł, wynikająca z faktury nr (...) z dnia 27 sierpnia 2018 r. (k. 259). Przy czym zgodnie z twierdzeniem pozwu, pozwany uiszczył na rzecz powoda kwotę 841,70 zł. Sąd Okręgowy zasądził zatem kwotę 40.153,71 zł w punkcie I.1. wyroku, natomiast jeśli chodzi o odsetki ustawowe za opóźnienie to Sąd Okręgowy orzekł w tym zakresie na podstawie art.481§1 k.c. mając na uwadze, że zgodnie z postanowieniami umownymi faktury objęte pozwem winny być płatne najpóźniej w ostatnim dniu kwartału, więc pozwana pozostawała w opóźnieniu z zapłatą kwoty dochodzonej pozwem każdego pierwszego dnia kolejnego kwartału.

Niezasadne okazało się roszczenie pozwu w pozostałej części, w zakresie rekompensaty za koszty odzyskiwania wierzytelności – art.10 ust.1 ustawy z 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz.U. 2021.424 – tekst jednolity). Co prawda powoda należy zaliczyć do podmiotów o jakich mowa w art.2 pkt 3 wymienionej ustawy, objętych co do zasady, zakresem jej stosowania. Natomiast nie ma uzasadnionych podstaw, aby dochodzone pozwem roszczenie mogło być uznane za „transakcję handlową”, objętą przedmiotowym zakresem działania art.1 w zw. z art.4 pkt 1 ustawy. Z istoty ustawy wynika, że dotyczy ona przede wszystkim zobowiązań wynikających ze stosunków obligacyjnych. Brak wystarczających przesłanek do uznania, że uregulowania te znajdują zastosowanie do czynności z zakresu prawa rzeczowego, takich jak ustanawianie ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości.

Z przyczyn przedstawionych wyżej Sąd Okręgowy na podstawie art.386§1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok jak w punkcie I.1. i I.2. Orzeczenie o kosztach procesu – punkt I.3. zostało oparte na treści art. 100 zdanie drugie k.p.c. Powód wygrał w w 98,5 %, przegrywając proces w nieznacznym zakresie, a zatem koszty postępowania w całości

powinny obciążyć pozwanego. Koszty procesu powoda to wynagrodzenie jego pełnomocnika w wysokości 3.600 zł (§ 2 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Nadto na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu 2.036 zł nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu.

Dalej idącą apelację Sąd Okręgowy oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego zostało oparte o art. 100 k.p.c. Powód wygrał to postępowanie w 98,5 %, przegrywając je w nieznacznym zakresie, a zatem koszty postępowania odwoławczego w całości powinny obciążyć pozwanego. Koszty te po stronie powoda to wynagrodzenie jego pełnomocnika w wysokości 1.800 zł (§ 2 pkt 5 w zw. z §10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych). Nadto na podstawie art. 113 ust. 1 u.k.s.c. nakazano ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Poznań – Grunwald i Jeżyce w Poznaniu 2.036 zł nieuiszczonej opłaty sądowej od apelacji.

sędzia Anna Kulczewska-Garcia